ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 26] [ಒಟ್ಟು ಮುದ್ರಿತ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 8
Total No. of Questions : 26] [Total No. of Printed Pages : 8

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : 102-EK (NS)
Code No. : 102-EK (NS)

ಡಿ.ಇಡಿ. ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷ
D.Ed. FIRST YEAR
ಶಿಕ್ಷಣ
EDUCATION
ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಪರಿಚಯ
INTRODUCTION TO BASIC CONCEPTS

(ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರ)
(Kannada & English Versions)

(ಹೊಸ ಪಠ್ಯವಸ್ತು)
(New Syllabus)

ದಿನಾಂಕ : 03. 01. 2020]
Date : 03. 01. 2020]
ಸಮಯ : ಬೆಳಗ್ಗೆ 10.00 ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1.00 ರವರೆಗೆ] [ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 60
Time : 10.00 A.M. to 1.00 P.M.] [Max. Marks : 60

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ
Register Number of the Candidate

(ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರ)
(Kannada Version)

ಭಾಗ – I

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಅಂಕ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಕಡ್ಡಾಯ : 10 × 1 = 10

1. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅದರ ಎಲ್ಲಾ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು

   (A) ಜಾನ್ ಡ್ಯೂಯಿ

   (B) ವಿವೇಕಾನಂದರು

   (C) ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು

   (D) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್

2. ವಿವಿಧ ಜ್ಞಾನಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿವೆ ?

I. ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೌಶಲಗಳ ಕಲಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

II. ಪರಾಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ ನಮ್ಮದೇ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

III. ವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ :

(A) I ಮತ್ತು II ಸರಿ (B) II ಮತ್ತು III ಸರಿ

(C) II ಮಾತ್ರ ಸರಿ (D) III ಮಾತ್ರ ಸರಿ

3. ಭಾರತವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ತೋರಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಸೂಚ್ಯಾಂಕಗಳು

I. ಶಿಶು ಮರಣದರ ಇಳಿಕೆ

II. ಮಕ್ಕಳು ಬದುಕುಳಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖ

III. ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಗತಿ ಹೆಚ್ಚಳ

IV. ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಏರಿಕೆ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ :

(A) I ಮತ್ತು III ಸರಿ (B) II ಮತ್ತು III ಸರಿ

(C) II ಮತ್ತು IV ಸರಿ (D) I ಮತ್ತು II ಸರಿ

4. ಶಾಲಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ

(A) ಶಿಕ್ಷಕ–ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕ ಸಂಬಂಧ

(B) ಶಿಕ್ಷಕ–ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಬಂಧ

(C) ಶಿಕ್ಷಕ–ಪೋಷಕ ಸಂಬಂಧ

(D) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ–ಪೋಷಕ ಸಂಬಂಧ

5. ಮೂಲಭೂತ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾರ್ಕಿಕತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಅಮೂರ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಂತ

(A) ಮೂರ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಂತ (B) ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಹಂತ

(C) ಸಂವೇದನಾ ಗತಿ ಹಂತ (D) ಔಪಚಾರಿಕ ಕಾರ್ಯ ಹಂತ

6. ಮಕ್ಕಳು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗುವ ಆಟ

(A) ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಆಟ (B) ಸಮಾಂತರ ಆಟ

(C) ಏಕಾಂಗಿ ಆಟ (D) ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಆಟ

7. ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೦ ರಷ್ಟು ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಮೂಲಕ ಕಲಿಯುವವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

(A) ಆಲಿಸುವುದು (B) ವಾಸನೆ

(C) ವೀಕ್ಷಣೆ (D) ಸ್ಪರ್ಶ

8. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಶಿಕ್ಷಕರು
   (A) ಮಕ್ಕಳ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಶ್ರಮವಹಿಸುವುದು
   (B) ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವುದು
   (C) ಮೂರ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುವುದು
   (D) ಸ್ಪರ್ಶಜ್ಞಾನದ ಕಲಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದು

9. ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಮಾತೃಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದ ಸಂವಿಧಾನದ ಅನುಚ್ಛೇದ
   (A) 21(A) (B) 350(A)
   (C) 51(A) (D) 28

10. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ 1986 ಸೂಚಿಸಿರುವ ವಲಯಗಳು
   I. ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು
   II. 14 ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಸುವುದು
   III. ಕನಿಷ್ಠ ಕಲಿಕಾ ಮಟ್ಟ ತಲುಪುವಂತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದು
   IV. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಒಡೆತನವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು

   ಇವುಗಳಲ್ಲಿ :
   (A) I ಮತ್ತು II ಸರಿ (B) II ಮತ್ತು IV ಸರಿ
   (C) I, II ಮತ್ತು III ಸರಿ (D) III ಮತ್ತು IV ಸರಿ

ಭಾಗ – II

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ತರವು ಅರ್ಧ ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರದಿರಲಿ : 5 × 2 = 10

11. ಡೆವಿಡ್ ಕೋಲ್ಬ್‌ರವರ ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕಾ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
12. ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಬೋಧನಾಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು ?
13. ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಯ ವಯಸ್ಸು ಎಂದು ಏಕೆ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ ?
14. ವಿಕಸನದ ಸಮೀಪ ವಲಯ (ZPD) ದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
15. ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗಳಿಗಿರುವ ಅಡತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೀವು ಬಳಸುವ ನಾಲ್ಕು ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
16. ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮಕ್ಕಳ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
17. ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೀವು ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೂಡಿಸುವಿರಿ ?
18. ಸರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನದ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಭಾಗ – III

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ (a) ಮತ್ತು (b) ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ತರವು ಒಂದು ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿ : 8 × 5 = 40

19. a) ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬುದ್ಧ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಕನು ಹೊಂದಿರಬಹುದಾದ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) "ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು". ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

20. a) ಪ್ರಸಕ್ತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನೀವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಿರಿ ?

ಅಥವಾ

b) ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ ?

21. a) ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

22. a) ಮನುಷ್ಯ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವಿ ಮತ್ತು ಅವನು ಕಲಿತಿರುವುದೆಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯೀಕರಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಯಾವ ಐದು ಮಾನದಂಡಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸಾಮಾಜೀಕರಣದ ಪ್ರಥಮ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಿರಿ ?

23. a) ಸ್ಪರ್ಶದ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವೀಕ್ಷಣಾ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನುಕೂಲಗೊಳಿಸುವಿರಿ ?

ಅಥವಾ

b) ಶಿಕ್ಷಕರು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಟದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನಿಹಿತಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

24. a) "ತಪ್ಪುಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕಿಟಕಿಗಳು." ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಕಲಿಕೆಯು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನವೂ ಸಹ ಆಗಿದೆ. ಹೇಗೆ ? ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

25. a) ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳು ಹೊರಗುಳಿಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

ಅಥವಾ

b) ಭೌತಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು ನ್ಯೂನತೆವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ.

26. a) ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಸೂಕ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಐದು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

ಅಥವಾ

b) ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವಿರಿ ? ಸೂಕ್ತ ಐದು ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

(English Version)

PART – I

Four choices have been given for each of the following questions. Choose the most appropriate answer and write in the answer-book. All the questions are compulsory. $10 \times 1 = 10$

1. Education means process of developing the human personality in all its dimensions. This is defined by

   (A) John Dewey

   (B) Vivekananda

   (C) National Curriculum for Teacher Education

   (D) National Council of Teacher Education.

2. The following statement/s about various knowledges is/are appropriate :

   I. Conceptual knowledge means learning of skills which we need to lead our lives

   II. Meta-cognitive knowledge refers to an awareness of our own understanding.

   III. Procedural knowledge refers to understanding of the basic concepts and principles of a subject matter.

   Of these

   (A) I and II (B) II and III

   (C) II only (D) III Only

3. The indicator(s) which indicate(s) that India has made significant commitment towards ensuring the Basic Rights of children is/are

   I. Infant mortality rate has come down.

   II. Child survival has come down.

   III. Literacy rates have improved.

   IV. There is increase in school dropouts rate.

   Of these

   (A) I and III (B) II and III

   (C) II and IV (D) I and II.

4. The most important factor of socialization in school environment is

   (A) Teacher-Head teacher relationship

   (B) Teacher-Student reltionship

   (C) Teacher-Parent relationship

   (D) Student-Parent relationship.

5. The intellectual development stage in which logical operations are adapted and are used on abstract rather than the concrete stage is

   (A) Concrete operational Stage (B) Pre-operational stage

   (C) Sensori motor stage (D) Formal operation stage.

6. The play in which children start playing in groups, yet prefer to do individually is

   (A) Associative play (B) Parallel play

   (C) Solitary play (D) Competitive play.

7. According to a researches around 70% of the learners in the general population learn through the way of

   (A) Listening (B) Smelling

   (C) Visuals (D) Touching.

8. To make education inclusive for Scheduled Caste and Scheduled Tribe children, teacher

   (A) enables children to improve self esteem and identity

   (B) allows them to sit in the front rows of the class

   (C) uses more concrete objects

   (D) encourages kinesthetic learning.

9. The article which provides instruction in the mother tongue at primary stage of education to children belonging to linguistic minority groups is

   (A) Article 21(A) (B) Article 350(A)

   (C) Article 51(A) (D) Article 28.

10. The focussed areas about primary education indicated by the NPE 1986 are

    I. Universal access enrolment.

    II. Universal retention of children up to 14 years.

    III. Providing quality education to achieve essential levels of learning.

    IV. Community ownership in school system.

(A) I and II (B) II and IV

(C) I, II and III (D) III and IV.

PART – II

Answer any *five* of the following questions briefly, each answer not exceeding *half a* page. $5 \times 2 = 10$

11. State the important aspects of experiential learning of David Kolb.
12. What is meant by effective pedagogy ?
13. Why is childhood called the gang age ?
14. State the meaning of Zone of Proximal Development (ZPD).
15. List out four strategies that you would adopt as a teacher to overcome the barriers to inclusion.
16. Explain any four general characteristics of talented children.
17. How do you develop awareness among children about Fundamental Duties ?
18. Mention four objectives of Sarva Shiksha Abhiyana.

PART – III

There is an alternate question for each of the following. Answer either (a) *or* (b) of them, each answer not exceeding *one* page. $8 \times 5 = 40$

19. (a) Explain any five good qualities that a matured, professional teacher may have.

OR

(b) "School and community are the two faces of the same coin." Explain the statement.

20. (a) As a student-teacher how do you implement any five educational aims envisaged by the NCF in a present situation ?

OR

(b) How do you use mass media for socialization of children ?

21. (a) Briefly explain any five scopes of Sociology of Education.

OR

(b) Explain the difference between Traditional approach and Inclusive approach to facilitate learning.

22. (a) Human beings are basically social animals. Everything they learn takes place in a social context. Evaluate.

OR

(b) Based on what five criteria do you consider family as a primary agency of socialization ?

23. (a) How do you facilitate learning for kinesthetic learners and visual learners in your classroom ?

OR

(b) Explain the educational implications of play in the background of role of teachers.

24. (a) "Mistakes are the windows to understand children's thinking." Analyse the statement.

OR

(b) How learning is both a process as well as product ? Analyse.

25. (a) "Curriculum and Pedagogy are the reasons for exclusion of disadvantaged children." Analyse.

OR

(b) Physical barriers will have more effects on disabled children. Analyse.

26. (a) List out five measures that you would take up to reach the reservation of benefits to the appropriate children in your school.

OR

(b) How do you introduce Fundamental Rights to children ? Explain with 5 suitable factors.